

To so uspehi dveletnega Körberjevega vladanja. Ob koncu druge obletnice mora načelnik tiste vlade, ki je hotela sanirati parlamentarne razmere in je obetala strogo ustavno vladanje, ki se je celo direktno izrekla zoper uporabo § 14. in utesnila poprej običajno naredbeno pravico eksekutive, sam naznaniti, da v tem okviru ne more izhajati in da hoče odpraviti ustavo in uvesti absolutizem.

Vse okolnosti kažejo, da se ta prorokovanja tudi uresničijo in da se odpravi ustava, gotovo pa je tudi, da preti od tega večja nevarnost državi, kakor Slovanom.

Politični pregled.

Državni zbor. — V začetku je bilo projektirano, da se snide državni zbor okrog 20. januarja, toda vladi to ni ugajalo, ker želi, da bi proračunski odsek prej dognal svoja posvetovanja. Zato se je sklicanje državnega zbora odložilo. Po sedanjih dispozicijah se snide državni zbor dne 3 februarja. Najprej mora rešiti še troje nujnih predlogov, potem se bo mogel posvetiti razpravi o proračunu.

Proračunski odsek. — Razprave o proračunu tečejo dosti hitro in mirno. Samo te dni je bil nastal konflikt in sicer zaradi mitnic. Kakor znano, je že davno sklenjen zakon, da se mitnice odpravijo, toda ministrstvo tega zakona neče predložiti v sankcijo, češ, da dohodkov od mitnic ne more pogrešati. V odseku je poslanec Schraffl predlagal, naj se dovoli kredit za mitnice samo za pol leta, hotoč s tem vlado prisiliti, da odpravi mitnice s 1. julijem. Finančni minister je zagrozil, da odstopi, če se ta predlog sprejme. Taki grožnji se je odsekova večina seveda udala in je Schrafflov predlog zavrgla.

Avstrija in Rusija. — Veliko zanimanja vzbujajo v zadnjem času vesti glede skupnega postopanja Avstrije in Rusije v obrambo gospodarskih interesov. Povod tem pogajanjem je dal nemški carinski tarif, ki je tako gospodarstvu naše države, kakor gospodarstvu Rusije skrajno nevaren. Vsled tega se ti državi dogovarjata zaradi skupnega postopanja in je le želeži, da bi ti dogovori imeli uspeh.

Vsenemci med sabo. — Wolfova zmaga v Trutnovu pomeni mej drugim tudi občuten poraz samodržca Schönererja. Ta je po ovinkih spravil v javnost tisto spomenico profesorja Seidla, s katero se je razkril ves Wolfov škandal in se je sploh trudil ugnorobiti Wolfa. Ker se mu ni posrečilo, je javno razglasil, da noče več hoditi roko v roki z Wolfom, da se hoče od njega ločiti. Ker ima Wolf mnogo pristašev in pri volilcih absolutno zaslovlje, se utegne zgoditi, da se vsenemški klub razbije.

Hrvatska. — Po dolgih pogajanjih se je dosegla v strankarski organizaciji na Hrvatskem prememba, ki utegne postati za javno življenje na Hrvatskem velicega pomena. Združili sta se neodvisna narodna stranka (Obzoraši) in tisti del stranke prava, katere glasilo je „Hrvatska“. Vodstvo je prevzel klub poslancev teh dveh strank, pomnožen po nekaterih odposlancih. Nova stranka se za sedaj imenuje „Hrvatska opozicija“, a bržčas si nadene ime „stranka prava“.

Srbija. — V zadnjem času krožijo po listih vesti, da se srbski kralj odpove prestolu in da postane njegov naslednik 14letni Jurij Karagjorgjević. V Srbiji tega seveda nihče ne verjame in se to smatra splošno kot hujskanje proti dinastiji Obrenovičev. Avstrija, tako sodijo v Srbiji, je prišla do spoznanja, da sedanji kralj ne bo vodil take politike, kakor jo želijo na Dunaju. Avstriji je na tem, da bi Srbija ostala tudi po Milanovi smrti v obsežju avstrijskih interesov na

Balkanu, da bi bila pomočnica Avstrije tudi v politiki, ki zadeva srbski narod v obče, zlasti pa Bosno in Hecegovino. Najprej je dunajsko časopisje začelo vojsko proti kraljici Dragi in ker to ni nič pomagalo, se je lotilo kralja samega. V tem mu pomagajo ne le nekdanji Milanovi pristaši, ampak tudi Karagjorgjevići. Sploh se kaže, da je Avstrija se odločila podpirati Karagjorgjeviće proti Obrenovičem, vsled tega tudi razširjajo vesti, da postane Karagjorgjević vsaj prestolonaslednik. Če bi se kralj že ne odpovedal.

Vojna v južni Afriki. Razprave v angleškem parlamentu tekom zadnjih dni so očitno pokazale, da je Angleška pripravljena nadaljevati vojno z vso brezobzirnostjo. Nizozemski ministrski predsednik je bil poskusil posredovati med Angleži in med Buri, toda ta poskus se ni obnesel in sicer kaže vse, da so Buri odklonili njegove predloge, ker hočejo odložiti orožje samo, če se jim prizna popolna neodvisnost. Z bojišča ni bilo zadnje dni nikacih posebnih novic. Čuje se le, da so morali Angleži vsled trajnega deževja za sedaj ustaviti svoje operacije.

Rudniški promet v Avstriji.

Ministrstvo za rudništvo in poljedelstvo je te dni priobčilo statistiko rudniške produkcije v Avstriji mej letom 1901.

V prvem delu tega poročila je govora o velikanskih stankah delavcev v avstrijskih premogovnikih. Nenavadno dolga doba teh štrajkov je seveda močno vplivala na prospeh rudniškega prometa, in sicer ne samo v oziru množine rudniških proizvodov — premoga se je vsled tega manj nakopalo in izvozilo 673 milijonov meterskih stotov — marveč je tudi podražilo ceno kamenenega in rujavega premoga za povprečno 89 vin. pri meterskem stotu. Pa tudi v splošnem so ti veliki štrajki močno vplivali na trgovino z rudniškimi produkti, k večjemu se ne more trditi tega glede prometa z železom, pri katerem se je cena celo zvišala. Železa se je lansko leto v Avstriji izpečalo za 169 milijonov meterskih stotov več od leta 1899, a cena se je železu zvišala za 15 vin. pri meterskem stotu. Jednako se je pomnožila produkcija surovega železa, ki je znašala več 38213 meterskih stotov ob povišku cene za 42 vin. pri meterskem stotu navadnega surovega blaga in 88 vin. pri surovem vlitem železu.

V celi Avstriji je bilo l, 1900 180 podjetij na produkciji železa, od katerih je bilo zares delujočih 38. Pri vseh podjetjih je bilo v delu 5412 moških, 57 žensk in 161 dečkov, a nič otrok, skupaj delavnih močij 5630. Skupna produkcija železa, katera je bila jednako v prejšnjih letih v privatnih podjetjih, znašala je lansko leto 18,944 582 meterskih stotov v vrednosti 11,092,997 kron, torej v poprečni ceni po 58 kron 55 vin. meterski stot. Za nabavo surovega železa je bilo 56 rudniških podjetij, od katerih je bilo v delavnosti le 33 s 6096 moškimi delavci, 80 ženskami in

181 dečki, skupaj 6357 delavcev. Vsa podjetja so vzdrževala 74 plavžev, katerih je stalo v aktivnosti 50 skozi 2369 tednov (t. j. dan in noč). V teh podjetjih se je produciralo 8791, 318 meterskih stotov čistega železa v vrednosti 70,947.218 K ter 1,210.749 met. stotov vlitiga železa v vrednosti 11,356.787 kron, — vsa produkcija surovega železa je torej bilo 10,002.067 meterskih stotov v vrednosti 82,304.005 K. Srednja cena je bila za meterski stot surovega neizdelanega železa 8 kron 7 vin. in za surovo vlito železo 9 kron 38 vin. meterski stot.

Za vso produkcijo surovega železa je bilo potrebno 30,839.137 meterskih stotov železne rude, v vrednosti 29,558.890 kron in 196.302 meterska stota manganove rude v vrednosti 951.257 kron, skupaj torej 21,035.439 meterskih stotov rude v vrednosti 30,510.147 kron.

Mej dobljenimi množinami železa je bilo 15,584.181 meterskih stotov ali 74,78 % avstrijskih rud v vrednosti 18,865.686 kron in 5,254.956 meterskih stotov inozemskih rud v vrednosti 10,693.204 krone. Inozemskih rud se je uvozilo največ iz Ogrskega in sicer: 3,061.024 meterskih stotov v vrednost 5,083.811 K, 838.578 met. stotov rude v vrednosti 2,546.413 kron iz Švedskega in 653.333 met. stotov za 1,176.541 kron iz Grškega. Ostalo se je uvozilo iz Bosne, Španije, Bavarske itd.

Kuriva se je za izdelovanje te množine železa potrebovalo 10,370.840 met. stotov. Koksa 705.223 kubičnih metrov ali 18,765 meterskih stotov lesenega oglja, 125.889 meterskih stotov rujavega premoga in 19 metrov drva, skupaj za vrednost 37,556.409 kron.

Jako zanimivo je gibanje v železni produkciji v posameznih kronovinah naše monarhije. Na Češkem se je ta produkcija od lani nasproti 1899 pomnožila za 6,3 % jednako tudi na Solnograškem in Tirolskem. Padla pa je produkcija in sicer na Šleskem za 22,2 %, na Koroškem 21,6 %, na Nižjeavstrijskem 19 % in jednako tudi na Kranjskem, v Trstu (Škedenj) in na Moravskem. Premogovnikov je bilo v aktivnosti lansko leto v Avstriji 808, manj 23 od prejšnjega leta 1899. Vsega premoga se je pridelalo 215,399.174 meterskih stotov; (rujavega za 112,633.477 kron v povprečni ceni 52 kron 66 vin. za meterski stot, vse drugo je antracit, lignit in črni premog). Od te množine pripada 6,983.831 meterskih stotov na erarske t. j. državne premogovnike in 208,415.243 meterskih stotov na privatna podjetja.

Premogovnikov na kameni premog je 328, od katerih je aktivnih le 148. Pri vseh premogovnikih je bilo v delu 67.461 delavcev, kjer se je nabavilo vsega skupaj 12,279.183 meterskih stotov v vrednosti 22,738.849 kron v povprečni ceni 85 kron 18 vin. meterskih stotov. Vsega skupaj na premogu in železu se je produciralo za 2334 milijonov kron, torej za 251 milijonov kron več nego leta 1899.

V primeri s produkcijo železa in premoga se je drugih rudnin razumno le jako malo dobilo, tako da se zamore reči: zlata, srebra, bakra, zinka, svinca, antimona itd. se je nabavilo le kakih 12 % mimo premogove in železne produkcije. Gori omenjene statistične številke pa kažejo, da je Avstrija glede rudništva vendar-le na 4 stopinji mej državami.

Obrtnijske raznoterosti.

Kranjska obrtna družba. Odkar je umrl baron Born pristopil tej družbi in se je zgradila velika tovarna na Savi pri Jesenicah, se je družbina kupčija močno razvila in bi se bila tudi še bolj razširila, da ni bilo ovire v železarskem kartelu. Ko se je kartel razbil in so se začela pogajanja zaradi njegove obnovitve, je družba stavila razne pogoje, ki naj jej omogočijo, da razvije večjo delavnost, a našletela je na odpor. Velika podjetja bi najraje vse sama požrla. Praški sindikant, v katerem je združenih šest največjih podjetij, se zoperstavlja zahtevam kranjske obrtne družbe, vsled katerih zahtev bi družba mogla svoja podjetja razširiti in bi bilo torej več zaslužka v deželi. Zahteve kranjske industrijalne družbe in zahteve firme Albert Hahn v Boguminu so jedina ovira, da se kartel še ni obnovil, dočim se je praški sindikant z ogrskim podjetjem v Rima Muranyi že sporazumel. Sedaj še tečejo pogajanja s kranjsko obrtno družbo, vendar razširja o njih praški sindikat jako pesimistične vesti ter namigava, da pride do boja s kranjsko obrtno družbo. „Deutsche Wochenschrift“ poroča, da praški sindikat na kranjsko obrtno družbo spadajoče produkcijske kvote na noben način ne sme zvišati, nego da hoče družbo podpirati pri eksportu čez Trst, ali pa celo podjetje kupiti, v katerem slučaju pa se savska tovarna ne razširi, kakor projektira družba, in se tudi opusti uporaba Radovne. Če družba ne sprejme ne jedne ne druge alternative, potem začno kartelirana podjetja proti njej konkurenčni boj. „Deutsche Wochenschrift“ je mnenja, da se obrtna družba ne spusti v boj, ker ga dlje časa ne bi mogla prenašati, in da bode torej pred praškim sindikatom morala kapitulirati. To postopanje praškega sindikata je na veliko škodo kranjski industriji. Če se družbi v slučaju obnovitve kartela ne prizna večja produkcijska kvota, pač ne bo mogla svoje tovarne razširiti, kakor je v interesu prebivalstva in dežele železi, če pa proda svojo tovarno praškemu sindikatu, potem se je bati, da se produkcija na Savi reducira ali celo popolnoma ustavi, kar bi bilo velikanska škoda za celo deželo, zlasti pa za Gorenjsko. Glasom „Deutsche Wochenschrift“ se cela zadeva odloči še do dne 30. t. m.

Varujte svoje prijatelje.

Prepogosto čujem po kmetih pritožbe zoper razne neljube goste na polju, na vrtu, v gozdu, v vinogradu: poljske miši, gosenice, hrošče, ušice in dr. Dokazuje se ogromna škoda, ki jo napravljajo, in svetuje se cela vrsta sredstev k pokončevanju.

Toda vsak razumen gospodar mi da prav, ako trdim, da teh škodljivcev nikdar ne zatremo z umetnimi sredstvi, ampak prepustimo to narodi, le ona sama nas oprosti teh škodljivcev.

„Varujte živali in ptice“!